

«Εὐαγγελινὸς ὁ ράπτης ἀνέφερεν ἡμῖν, ὅτι ἠγόρασε πράσει τελεία παρὰ Σεβαστῆς τῆς νύμφης τοῦ Καρβούνη συκοπερίβολον ἔν. Ὅμως φθόνῳ κινηθεὶς Μανωλάκης ὁ τοῦ Ἀντωνίου καὶ πείσας τὸν ποτὲ αὐτόθι Ἀλάμπεη, ὡς πρόσωπον δυνατόν, ἐποίησε σκέψιν, ὡς τάχα τοῦ Ἀλάμπεη χρεῖαν ἔχοντος τοῦ συκοπεριβόλου, ἀνάγκη ἦν ἀπαραίτητος καὶ ἀπειλαὶ βαρεῖαι τοῦ παραχωρῆσαι ὃν εἶπομεν πτωχὸν καὶ ἀνίσχυρον Εὐαγγελινόν. Πλὴν μετ' οὐ πολὺν καιρὸν τούτου τοῦ Ἀλάμπεη θανόντος, νῦν ὁ Εὐαγγελινός, ὡς νόμιμος καὶ ἀληθὴς δεσπότης τοῦ συκοπεριβολίου, ζητεῖ καὶ ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ρηθέντος Μανωλάκη, τοῦ ἀδίκως καὶ βία κατακρατοῦντος καὶ αὐτοῦ ἐπαναλαβεῖν. Διὸ γράφομεν : Ἐξέτασον κατὰ τόπον καὶ εἰ μὲν ὁ ρηθεὶς Εὐαγγελινὸς γνώμη ἑαυτοῦ καὶ οὐ βία ἀπέδοτο τὸ συκοπεριβόλι, ἤδη καλὸν καὶ μηκέτι τοῦτο ζητήτω. Ἄν δὲ βία οὗ εἶπομεν . . . τοῦ Ἀλαμπέη, ἐπλακώθη τὸ μούλκιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Μανωλάκη καὶ ἔτι κατακρατεῖται, ἐπιτίμησον τοῦτον τὸν Μανωλάκην ἀποδοῦναι τῷ Εὐαγγελινῷ τὸ συκοπερίβολον, ἐν βάρει ἀφορισμοῦ καὶ ἐξώσει τῆς Ἐκκλησίας, λαμβάνοντος πλὴν τοῦ Μανωλάκη τὰ ἑαυτοῦ ἄσπρα πρότερον».

90

1580. Διάταξις πΚ Μητροφάνου, περὶ τοῦ συνέρχεσθαι εἰς γάμον τοὺς ὑφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀναδεχθέντας· ἐν 70, Β', σ. 380–381.

« . . . ἀπροκριμάτιστον εἶναι τὸ τοιοῦτο συνάλλαγμα καὶ ἀκόλνυτον, ἐπεὶ ὁ νόμος τὰ κεκωλυμένα πόσῳτι οὐτως φανεραὶ, καὶ τοιαῦτα γαμίζεις μὴ συνέρχεσθαι καὶ μόνῃ ἐδικαίωσεν . . . φυλάττειν γὰρ χρέος ἔχομεν τὰ οὕτως γενοαυμένα καὶ τοῖς θεοῖς Πατρίδι τετυπωμένα, οὐχὶ καὶ διαλογισμοῖς ἄνχην τοὺς πολλούς, καὶ στενοχωρεῖν τὰς τῶν χριστιανῶν συνειδήσεις . . . ».

91

1580. Ἀχτναμές σ. Μουράτ Γ', ὑπὲρ τῶν νήσων Νάξου, Ἀνδρου, Πάρου, Σαντορίνης, Μήλου καὶ Σύρου· ἐν 145, σ. 101–105, ἐν 243, σ. 27–30 καὶ ἐν 290, σ. 135–138.

« . . . τὴν σήμερον ἀνεφανήσθησαν ἔμπροσθεν εἰς τὴν βασιλικὴν μου Πόρταν, . . . χριστιανοὶ ἐκ μέρους τῶν λαῶν τῶν νησίων . . . Ναξία, Ἀνδρος, Πάρος, Σαντορίνης, Μήλος καὶ Σύρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάφερον, ὅτι εἰς τοὺς χρόνους . . . τοῦ . . . σ. Σουλεϊμάν . . . εἶχαν προσκυνήσει οἱ λαοὶ τῶν αὐτῶν νησίων εἰς τὴν ὑποταγὴν μας. Ὅταν ὁ Ἀηρατὴν μπέης, καπετάνιος, ἐπῆγεν εἰς ἐκεῖνα . . . οἱ λαοὶ τῶν αὐτῶν νησίων εἶχαν ψηφίσαι ἓνα χριστιανὸν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς των διὰ γοβερνατόρον, καθὼς ἀπὸ παλαιόθεν εἶχαν τάξιν, ὁ ὁποῖος μπέης χριστιανός, ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς χρόνους ὅπου ἔζησεν, ἀπέρασε ἀπὸ ἐτούτῃ τὴν ζωὴν καὶ ἐτότε ἐδόθη τὸ δουκάτον τοῦ Ἰωσήφ Ἑβραίου, ὁ ὁποῖος τὸ ἀφέντεψεν πολλοὺς χρόνους κατὰ τὴν τάξιν τως, καὶ εἰς τὸν καιρὸν του ἦτον ὅλοι εὐχαριστημένοι καὶ δίχως πείραξες. Τὴν σήμερον, διότι ἀπόθανε ὁ λεγόμενος Ἰωσήφ, ἐψηφίσθη εἰς τὸ γκοβέρον ἐκείνων τῶν νησιῶν ἓνας σαντζακόμπεης καὶ ἓνας καδῆς. Καὶ οὕτως κατὰ τὰ εὐγενικὰ κεφάλαια ὅπου διὰ χάριν ἐδόθησαν τοῦ λαοῦ τοῦ νησίου τῆς Χίου, παρομοίως καὶ αὐτονῶν γίνεται χάρις, μὲ ἐτούτα τὰ . . . κεφάλαια, ὡς κάτωθεν. Ὅτι κατὰ

τὴν τάξιν μὲ τὴν ὁποίαν ἕως τῶρα ἐδίδασιν τὰ κεφαλοχάραττα, οὕτω πάλιν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τὰ δίδουν. Καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ καπέντα καὶ ἀβαορίζε τῆς αὐθεντίας καὶ ἀπὸ ἄλλαις ἐγκαρίαις καὶ ὅταν περνοῦν ἀγγεαμόγλινα ὅπου εἶναι γραμμένοι εἰς ταῖς μίναις, οἱ κρεατο-πυλῆτάδες νὰ εἶναι καὶ εἰς αὐτοὺς ἐλεύθεροι. Καὶ ἐλεύθερα νὰ ἔχουν τὲς ἐκκλησίαις των . . . καὶ οἱ κοιτάδες τοῦ τόπου νὰ μὴν ἡμποροῦν νὰ τῶς γυρεῦουν ἄσπρα διὰ ρέζμι (= φόρον) τοῦ ἀποθαμένου κορμιοῦ, οὔτε νὰ τῶς δίδουν πείραξιν ἐναντίον τῆς εὐγενικῆς δικαιοσύνης. Καὶ ὅταν θέλουν νὰ φθιάσουν τοὺς χαλασμένους τόπους τῶν ἐκκλησιῶν των, νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ κανένα ἐμποδισμένοι. Καὶ νὰ πληρῶνουν τὸ δέκατον ἀπὸ τὰ ἀμπέλια τως, τὰ περιβόλια τως, καὶ χωράφια τως σπαρμένα, καθὼς εἶχαν τάξιν νὰ πληρῶνουν. Καὶ τινὰς νὰ μὴν εἶναι εὐγαλμένος ἀπὸ τὰ καλά του, ἀλλὰ οὔτε νὰ τὰ πέρνουν ἀπὸ τὰ χέρια του. Καὶ ὅταν ἀποθάνῃ τινὰς μὲ διαθήκην καὶ χαρίζῃ τὰ καλά του καὶ τὰ πράγματά του ἄλλον, νὰ ἡμπορῇ ὁ κληρονόμος ἐκεῖνος νὰ τὰ πέρνῃ καὶ νὰ μὴν ἡμπορῇ οὔτε μπέης τελεμεγγί, οὔτε καδῆς νὰ τὸν πειράζον. Καὶ τὰ γράμματά τως, ὅπου εἶναι καμωμένα καὶ ἀποφασισμένα κατὰ τὰ ρητὰ καὶ συνήθειαις τως, πρὶν νὰ παραδοθοῦν τὰ λεγόμενα νησιὰ ἕως τὴν σήμερον, νὰ εἶναι στερεά. Καὶ ἂν ἴσως τινὰς ἤθελε γυρεῦσει νὰ κάμῃ ἐγκαλέσιμον διὰ ἀπερασμέναις ἀποφασισμέναις ὑπόθεσιν, νὰ θεωροῦνται ἀνάμεσόν τως καὶ νὰ μὴν ἔχουν πείραξιν ἀπὸ τοὺς κοιτάδες. Καὶ οἱ κοιτάδες νὰ πέρνουν τὰ ἄσπρα τοῦ χοτζετιοῦ, συντζίλι ἄοντζι, κατὰ τὸν κανόνα καὶ νὰ μὴν ζητοῦν περισσότερα. Καὶ ὅταν γεννηθῇ διαφορὰ ἀνάμεσόν τως καὶ θέλουν θεληματικῶς των νὰ γυναικίσουν ἀνθρώπους ἐδικούς των μαθημένους διὰ νὰ τοὺς συμβάσων κατὰ ταῖς συνήθειαις των, εἰς ἐκεῖνα ὅπου ἤθελαν κάμουν, νὰ μὴν ἡμποροῦν οἱ κοιτάδες νὰ τοὺς ἐμποδίσουν, ἀλλὰ νὰ τὰ στέμνουν καὶ νὰ τὰ βεβαιώσουν. Καὶ ἐπειδὴ κάμει χρεὶα νὰ γίνεταί ἐξέτασις καὶ ἐπιμέλεια διὰ νὰ μὴν δόνηται πίστις εἰς τοὺς ψευδομάρτυρες, ὅταν τινὰς θέλει νὰ κάμῃ ἐγκαλέσιμον περισσότερον ἀπὸ ἄσπρα 500 μὴν ἔχοντας συγκελέτι (= ἀποδεικτικὸν ἔγγραφοι) ἢ χοτζέτι μὴ μοναχὰ μάρτυρες, νὰ μὴν τυχαίῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἐγκαλέσιμον ἀκρόασις. Καὶ τὰ χοτζέτια ὅπου ἀπὸ παλαιόθεν δὲν ἐπλήρουν εἰς τὰ νησιὰ τως εἰς τὸ μετὰξι, κρασί καὶ ἄλλα πράγματα διὰ τὴν ζωοτροφὴν τως, νὰ μὴν τὰ πληρῶνουν. Καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἀποθάνουν ἔξω ἀπὸ τοὺς τόπους των, ὁ ἐμίνης ἢ πεταλμανζῆς νὰ μὴν ἡμποροῦν νὰ γυρεῦσουν ἀπὸ τὸ βίον τως, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ὅπου θέλουν βρεθῇ σιμὰ εἰς ἐκείνους, νὰ ἡμποροῦν νὰ τὰ περιλαμβάνουν. Καὶ ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοὶ τῶν λεγομένων νησιῶν ὅπου ἤθελαν ὁμολογήσει τὴν πίστιν τῶν μουσουλμάνων, νὰ μὴν εἶναι δυναστευμένοι, λέγοντας, ἤρθαν εἰς τὴν πίστιν τῶν μουσουλμάνων, ἕως νὰ λάβουν τὶς προσταγαῖς τέλεια, κατὰ τὴν εὐγενικὴν δικαιοσύνην. Καὶ ὅταν μία γυναῖκα ἀπὸ γένος χριστιανῶν θέλει νὰ σμίξῃ εἰς ὑπανδρίαν μὲ ἓνα μουσουλμάνον, ἂν ἴσως καὶ πρωτῆτερα δὲν ἤθελεν ἦσται ἐλθωμένη εἰς τὴν πίστιν, ἀλλὰ θεληματικὴ ἤθελε εἶσται σμιγμένη εἰς ὑπανδρίαν, δὲν εἶναι κατὰ τὸν νόμον νὰ γένῃ ἢ ὑπανδρία. Καὶ ὅταν τινὰς κακοποιὸς κάμῃ κακὸν ἐναντίον τῆς εὐγενικῆς δικαιοσύνης καὶ κανόνας, νὰ τὸν γυρεῦσουν νὰ τὸν εὗρουν μὲ τὴν δικαιοσύνην καί, εὐρίσκοντάς τον, νὰ εἶναι παιδευμένος . . . Καὶ νὰ μὴν εἶναι ἐμποδισμένος ἐκεῖνος, ὅπου ἔχοντας διαφορὰν, θέλει νὰ ὑπάγῃ νὰ τὴν θεωρήσῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἐκεῖνοι ὅπου μαζώνουν ταῖς ἐγκαρίαις, πηγαίνοντας εἰς τὸν δρόμον τως, νὰ μὴν πέρνουν περισσότερον ἀπὸ ὅτι διορίζει ἡ εὐγενικὴ δικαιοσύνη καὶ ὁ κανόνας καὶ δυναστικῶς νὰ μὴν πέρνουν δωριανὰ τὴν ζωοτροφὴν τως οὔτε τὸ ἄλογόν τους . . . Καὶ ὅταν συνέβῃ εἰς τὰ λεγόμενα νησιὰ κοινὴ ὑπόθεσις, ὁ παγκιᾶκος καὶ καδῆς νὰ εἶναι κρατημένοι νὰ πηγαίνουν νὰ τὴν θεωροῦν προσωπικῶς καὶ νὰ μὴν δίνουν ἀκρόασιν

οὔτε πίστι τῶν ἄτυχων καὶ ψευδομαρτύρων καὶ τινὰς ἄλλος νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ θεωρήσῃ αὐταῖς ταῖς ὑπόθεσιν. Καὶ εἰς τοὺς τόπους τῶν λεγομένων νησιῶν ὅπου εἶναι διὰ νὰ κάμουν ταῖς βίγλαις διὰ ταῖς χριστιανικαῖς λεβέντικαῖς φοῦσταις, νὰ μὴν ὀμπλιγάρουν ἄλλους νὰ ταῖς κάμνουν, παρὰ ἐκείνους ὅπου εἶναι χρεῶστες, κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν. Καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν χρεία νὰ κρατήσῃ γιανιτζάρους, ἤγουν γιατζαξίδες (= φύλακας) διὰ φύλαξιν τῶς, νὰ μὴν ἡμποροῦν νὰ τῶς πέμπουν. Καὶ ἐὰν ἀπὸ τὰ λεγόμενα νησιά, κοινὰ ἢ μερικά, εἶναι πειρασμένοι ἀπὸ τὸν σαντζακόμπεη ἢ καδῆ, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῶν, ὅταν θέλουν νὰ παραπονοῦνται εἰς τὴν ὑψηλοτάτην μου Πόρταν, τινὰς νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, οὔτε εἰς τὴν στερεάν, οὔτε εἰς τὸ πλεύσιμον. Καὶ ὅταν τινὰς ἀπὸ τοὺς λεγομένους λαοὺς θέλει νὰ ὑποσχεύσῃ (= ὑποθηκεύσῃ) τὰ στεκούμενά του ἄλλονοῦ, νὰ μὴν ἡμπορῇ ὁ οἰκοκύρης ἐκείνων νὰ γυρεύσῃ περισσότερον πάκτος ἢ νοῖκι ἀπὸ ἐκεῖνο, ὅπου ἀνάμεσόν τῶς ἐσυμβαστήκασιν...».

92

1580?– Ἐπὶ σ. Μουράτ Γ' δίδονται προνόμια εἰς τοὺς μεταλλωρύχους τῆς

Χαλδίας τοῦ Πόντου.

μνημ. ἐν 170, σ. 26–27.

(Ὁ σ. Μουράτ Γ', ἐλθὼν εἰς Ἀργυροπόλιν τὸ 1580, ἐκήρυξε τὴν ἐπαρχίαν Χαλδίαν προνομιοῦχον, τοὺς δὲ Ἕλληνας κατοικοῦντας τῆς ἀνταλικτῆς, κηρύξας τούτους ἀφορολογήτους καὶ ἀπηλλοτριμένους πάσης ἀνταρκείας διατάξεως, τὰ δὲ τέκνα τῶν ἀπηλλοτριμένων τοῦ παιδομαζώματος).

93

1582. Ψήφισμα τῆς 12 Ἀπρ. τῆς Ἑνετικῆς Συγκλήτου,

περὶ ἐλευθερίας τελέσεως μικτῶν γάμων εἰς τὰς κτήσεις τῆς Ἀνατολῆς. Πρβλ. 276, σ. 56.

94

1583. Συνοδικὸν Σημείωμα πΚ Ἱερεμίου Β', ὅτι δὲν ἀποτελεῖ κώλυμα

γάμου ἢ ὑπαρξίς κοινοῦ ἀναδόχου,

ἐν 340, σ. 559.

95

1584. Φιρμάνιον σ. Μουράτ Γ',

κατὰ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καδῆ Χαμπαλίτ, θεωροῦντος τὰ θνήσκοντα ἀνήλικα τέκνα τῶν Χριστιανῶν ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς μουσουλμάνους, μνημ. ἐν 450, σ. 37. Πρβλ. ἀνωτέρω ἀριθ. 58.

96

1592. Σιγίλλιον πΚ Ἱερεμίου Β' καὶ Μεγ. Λογοθέτου Ἱέρακος, 31 Μαρτ.,

περὶ ἀθέσμων γάμων ἐν Βουκουρεστίῳ, ἐν 343, σ. 47–48.

